

Dag Daniš: ORBÁN TO VYSTIHOLO. SANKCIE A VYZBROJOVANIE UKRAJINY NEVEDÚ K RIEŠENIU. A POTÁPAJÚ EURÓPU

- CZ24 News | 2. srpna 2022

EU: Orbán je pod palbou za ostré slová k vojne na Ukrajine. Pritom jadro toho, čo odkazuje pri tejto téme, sedí. Hlavne z pohľadu toho, čo by sme mali považovať za „európsky záujem“.

Možno to znie paradoxne, ale orbánovským politickým realizmom sa najviac riadia Američania. Sankcie nastavili tak, aby nepoškodili americkú ekonomiku a americké projekty (vrátane vesmírnych). Náklady za bolestivú obchodnú vojnu nesie hlavne Európa.

Američania boli pomerne tvrdí aj pri žiadostiach z Ukrajiny o americké zbrane. Ukrajinci ešte pred ruskou inváziou žiadali Spojené štáty o protiraketové systémy Patriot (a ďalšie vysoko účinné moderné zbrane). Američania povedali nie. Neoblomní ostali aj po februári 2022. Ukrajincom však slúbili, že im dodajú protiraketové systémy svojich európskych spojencov.

Spojené štáty dávajú vyzbrojovanie Ukrajiny pomerne striedmo a opatrne tak, aby udržali ukrajinský odpor, no bez toho, aby príliš ohrozili a provokovali Rusov. Nechcú riskovať, že budú hlbšie zatiahnutí do vojny s jadrovou veľmocou.

Slovom, Američania konajú pragmaticky, racionálne a tak, aby presadzovali v Európe svoje americké záujmy.

Európsky problém

O Európe to, žiaľ, neplatí. Svoje záujmy nedokázala presadiť ani pred vojnou, keď sa Nemci a Francúzi pokúšali blokovať rozširovanie NATO (nie veľmi úspešne), ani po februári, keď sa nemecká vláda zdráhala vyzbrojovať Ukrajinu.

Z EÚ sa stal pravý opak toho, čím chcela pôvodne byť – je nástrojom NATO v hybridnej vojne. EÚ slúži ako banka na financovanie zbraní pre Ukrajinu. A zároveň slúži ako obetné zviera pri obchodných sankciách proti Rusku.

Päť mesiacov vojny v Európe pritom ukázalo, že táto politika neprináša očakávané ciele. Vyzbrojovanie Ukrajiny síce umožňuje ukrajinskej armáde bojovať, ofenzíva Rusov však pokračuje.

Podobne to vyzerá s obchodnými sankciami. Zasahujú ruský obchod a ruskú ekonomiku, no nie v takom rozsahu, aby Rusi znervózneli a ustúpili od svojich plánov. Jediným frontom, na ktorom vyhráva ukrajinská vláda, je ten informačný (front protiruskej propagandy).

Na druhej strane: sankcie priamo a bolestivo zasiahli európsku energetiku, obchod, ekonomiku a akcelerovali prudký rast cien. A to sme len na začiatku. Zdražovanie, obmedzenia a nedostatok surovín sa zrejme výraznejšie prejavia až v zime a budúci rok. Údelom Európanov bude trpieť a schudobnieť. S tým, že následky pre priebeh vojny ostanú otáznymi.

Opotrebovacia vojna

Na politike sankcií a vyzbrojovania Ukrajiny je zarážajúce aj to, že celkom chýba definícia cieľov pre Ukrajinco a ich štát. Aj armádne štáby, aj politickí lídri sa zhodujú, že vytlačenie Ruska z Krymu a východnej Ukrajiny je už celkom nereálne.

Zmyslom zbrojenia a sankcií je skôr spôsobovať straty Rusku. A udržiavať v chode tzv. opotrebovaciú vojnu. Bojiskom tejto vojny bude nielen Ukrajina, kde sa zabíjajú dva najväčšie slovanské národy, ale v širšom zmysle aj Európa. Aj Európania sa budú konfliktom vyčerpávať.

Týmto sa opäť dostávame na začiatok. Pre Spojené štáty je to prijateľný scenár. Stavaním novej železnej opony sa naplnia stará priorita americkej zahraničnej a bezpečnostnej politiky: zabrániť partnerstvu Nemecka (EÚ) a Ruska, ktoré by vytlačilo Spojené štáty a Britániu z centra európskej politiky na okraj.

Z pohľadu európskeho záujmu je však pokračovanie vojny a zaťahovanie železnej opony ničivý scenár. Viedol by k pádu životnej úrovne Európanov. A na desaťročia by odstavil európsky projekt – EÚ, ktorá sa chcela cez prosperitu, rozširovanie voľného obchodu a mierovú spoluprácu presadiť ako nová veľmoc. A príklad pre svet v 21. storočí.

Je smutné, že na úrovni európskych lídrov je otvorená debata o alternatívach a mierových cestách tabu. Jednou z výnimiek je Orbán, ktorý scenár širšej opotrebovacej vojny v Európe odmieta. No je v tom pomerne izolovaný. Racionálny tón občas ukazujú nemeckí intelektuáli a akademici (vyzvali na ukončenie zbrojenia a mierové rokovania), priemyselné a obchodné komory, konzervatívne médiá. No na oficiálnej (vládnej) úrovni realistická diskusia chýba.

Zrejme príde neskôr, keď vášne a pobúrenie po roku ustúpia a hlavné slovo prevezme analytické myslenie a pragmatizmus.

Ako z toho von

Ak politika zlyhá a menšie vnútroštátne vojny (Donbas 2014 – 2022) prerastú do väčších, k mieru povedú len dve možné cesty. Prvá je presvedčivé vojenské víťazstvo jednej strany a porážka nepriateľa. Druhá je pokúšať sa o mierové rokovania počas bojov.

Keďže štáty NATO odmietli priamu vojenskú podporu Ukrajiny a vojenská porážka Ruska ukrajinskými rukami nevyzerá reálne, Európa by mala naliehať na druhú možnosť: politické dohody a vzájomné bezpečnostné záruky pre Ukrajinu (zrejme vojensky neutrálnu), EÚ aj Rusko.

Samozrejme, stále platí, že rozhodujúcimi európskymi hráčmi sú dnes okrem Ruska hlavne Spojené štáty a Británia (hra na mocné jadro EÚ sa skončila). Ich záujmy sú v tejto vojne iné ako tie európske. No Únia by aj tak mohla – a mala – nahlas deklarovať, že požaduje rokovania vo formáte Rusko-Ukrajina-Spojené štáty-EÚ (pričom kľúčové asi budú americko-ruské dohody). Lebo ochota Európy slúžiť ako bojisko hybridnej vojny má svoje limity.

Limity určené pudom sebazáchovy.

Zdroj: FB Dag Daniš